

De bril op de neus

De klinische les van de collegae VAN DISHOECK en VAN DER WAL (1981) roept bij mij enkele vragen op. De stelling wordt verdedigd dat een chronische, nefaste, mechanische prikkeling van de neusmucosa (snuiten, snuiven, ophalen, peuteren en wrijven) de humorale weerstand vermindert en zelfs CARA induceert. Bestaat er een test om de verminderde humorale weerstand aan te tonen? Is dit reversibel? Is het stoppen van de prikkel voldoende of moeten er regenererende zalven (sic) zoals Vitapantol aangewend worden?

Ik stel deze vragen omdat een sedert jaren hardnekkig peuterende patiënt op 24-jarige leeftijd CARA-symptomen begon te vertonen. Het allergologische onderzoek bij hem was negatief (huidtests, totaal IgE, RAST).

Literatuur: DISHOECK, E. A. en R. J. VAN DER WAL (1981) *Ned. T. Geneesk.* 125, 865.

Gent, juni 1981

K. VERHOFSTADT

Het fysiologische afweersysteem van de slijmvliezen in de neus is een complex dat in hoofdzaak is samengesteld uit anatomische barrières, trilhaarepitheel en fagocyterende

zwerfcellen, terwijl dit samenwerkt met het humorale en cellulaire immunologische systeem.

Wij hebben willen aantonen dat door mechanische irritatie door de bril – maar er zijn nog vele andere oorzaken – dit systeem verstoord kan worden. Het slijmvlies raakt hierdoor geïrriteerd, resulterend in hypersecretie en zwelling. Een dysregulatie van het autonome zenuwstelsel is het gevolg, en een infectie kan gemakkelijker optreden. De hyperreactiviteit die ontstaat en die nog kan worden aangewakkerd door de patiënt, is eventueel te meten met een neusprovocatie met histamine (een drempelbepaling). Er zijn nog geen goede bepalingen om de lokale humorale weerstand te meten, al worden er wel pogingen gedaan.

Het is onze klinische ervaring dat door vermindering van de prikkel de slijmvliezen meestal wel weer tot rust komen. Het lokaal toedienen van medicamenten heeft niet onze voorkeur.

Het is moeilijk om een goed antwoord te geven op de door u genoemde neuspeuterende patiënt. Het zou mogelijk kunnen zijn dat hij een septumperforatie heeft gekregen. Dan is er geen duidelijk inspiratieprobleem meer, het secreet wordt echter moeilijker verwerkt, hetgeen CARA-symptomen kan bevorderen.

Baarn, juli 1981

W. A. VAN DISHOECK
R. J. VAN DER WAL

BERICHTEN

Buitenland

GROOT-BRITANNIË

De merknaam ondersteunt de werking van een pijnstillers. – Het geloof van de patiënt in een pijnstillers versterkt de werking ervan. A. BRANTHWAITE en P. COOPER hebben aangetoond dat ook de merknaam een eigen positieve invloed op de werking van het middel heeft (*Brit. med. J.* (1981) 282, 1576). Bij een onderzoek daarnaar verdeelden zij 835 vrouwelijke deelnemers in vier groepen: één kreeg tabletten van een bekend merkartikel, één een placebo in de verpakking en tabletvorm van het merkartikel, één het merkartikel in neutrale vorm en verpakking met het opschrift „analgesic tablets”, en de 4e groep een placebo in de laatste uitvoering. De helft van de patiënten, die allen klachten over hoofdpijn hadden, gebruikte tevoren het merkartikel dat bij het onderzoek werd gebruikt en de andere helft gebruikte andere merkartikelen. Merkwaardigerwijze rapporteerden de beide groepen die de pijnstillers met de merknaamverpakking gebruikten meer hoofdpijnepisoden dan de beide andere groepen. De onderzoekers schrijven dit toe aan de grotere geneigdheid om een merkartikel te gebruiken. Het bleek dat het placebo zonder merknaam in 73% van de gevallen enige verlichting van de hoofdpijn gaf en in 40% zelfs belangrijke vermindering of opheffing ervan. Dit laatste als criterium en 40% als baseline-waarde nemende, werkte het placebo mét merknaam 10% beter (+ 10%) en ook het neutraal verpakte merkartikel (+ 16%) en het merkartikel in eigen verpakking (+ 19%). De onderzoekers vonden ook indien rekening werd gehouden met de graad van verbetering en met het feit dat herhaald gebruik andere resultaten kan opleveren dan bij de eerste hoofdpijnepisode, een overeenkomstig verschil tussen de vier groepen. Het verschil tussen de werking van

het placebo en het medicament bleek in beide verpakkingen een uur na het innemen duidelijker dan na een 1/2 uur.

A. L. NOORDAM

Binnenland

Boeken-Binnenland. – In de „Seniorenreeks” is een nieuw deeltje verschenen: *Orde op zaken*. Het gaat over het opruimen en ordelijk houden van het woonhuis, het regelen van de huishouding waardoor meer tijd overschiet voor hobby's en ontspanning, en bovendien over ordening van zakelijke rompslomp. De bedoelingen en de methoden worden in het boekje duidelijk uiteengezet. Velen zal het net het duwtje geven dat zij nodig hebben om te gaan doen wat ze wisten dat ze zouden moeten gaan doen. De goede raad vergemakkelijkt inderdaad de uitvoerbaarheid.

Het boekje is te bestellen door f 7,50 over te maken op gironummer 531100 van de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid te Den Haag; men kan het ook afhalen op de Eisenhowerlaan 114 te Den Haag voor f 5,-.

Over bevolking werd uitgegeven door het Nederlands Interuniversitair Demografisch Instituut en het Bureau Bevolkingszaken van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne: het boek werd in 1978 in eerste versie gepubliceerd door het Population Reference-bureau te Washington D.C. Het bevat een verklarende woordenlijst waarin de definities van demografische begrippen zijn opgenomen en de thesaurus van demografische termen in de Engelse, Franse en Nederlandse taal. Er zijn hoofdstukken over leeftijdsverdeling en geslachtsverhouding, vruchtbaarheid, mortaliteit, nuptialiteit, migratie, demografische ver-